

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen, temporär ändring av inkomstskattelagen och ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av inkomstskattelagen, en temporär ändring av inkomstskattelagen samt en ändring av ikraftträdelsebestämmelse i den lag om ändring av lagen som har gjorts år 1997 och som gäller skattefrihet för lön som hänförs till utlandet. Det föreslås att inkomstskattelagen ändras så, att förhöjning som betalas på grund av fördröjd betalning av lagstadgad pension och av sådana sociala förmåner som betalas med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring samt av andra lagstadgade sociala förmåner, vid beskattningen skall anses vara samma inkomst som den inkomst till vilken förhöjningen hänförs sig.

Det föreslås att inkomstskattelagen ändras temporärt så, att då en fysisk person säljer fast egendom till en kommun skall försäljningsvinsten vara skattefri inkomst under en viss tid.

Dessutom föreslås att övergångsperioden för den s.k. sexmånadersregeln som gäller skattefrihet för lön som har uppburits från tjänstgöring i utlandet förlängs med ännu ett år.

Lagen om ändringen av inkomstskattelagen och lagen om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen avses träda i kraft vid ingången av 2000. Lagen om temporär ändring av inkomstskattelagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfast.

Andringen som gäller dröjsmålsförhöjning tillämpas från ingången av skatteåret 2000. Enligt den temporära bestämmelsen i inkomstskattelagen skall skattefrihet för överlåtelsevinst av fastighet som överlåts till kommuner tillämpas på de överlåtelser som har gjorts den 1 oktober 1999 eller därefter, senast den 30 juni 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Dröjsmålsförhöjning av sociala förmåner

Om folkpension eller förmån som betalas med stöd av lagstiftningen om pension för arbetstagare, tjänstemän eller företagare, om olycksfall, patientskador eller trafikförsäkring eller vissa andra förmåner som betalas med stöd av socialskyddet försenas med över tre månader skall utbetalaren av förmånen i fråga betala dröjsmålsförhöjning av förmånen. Dröjsmålsförhöjningen beräknas på samma sätt som förseningsränta enligt

räntelagen (633/1982), vars räntesats för närvarande är 11 procent om året. I den hittills rådande beskattningspraxisen har dröjsmålsförhöjning, som enligt lagstiftningen i fråga har betalats i form av en förhöjning av förmånen, ansetts vara samma inkomst som huvudbetalningen. Om huvudbetalningen har varit skattefri, har även dröjsmålsförhöjningen varit skattefri. Om huvudbetalningen har varit t.ex. pensionsinkomst, har dröjsmålsförhöjningen sålunda även ansetts vara pensionsinkomst.

Beskattningspraxis har fått stöd av riksdagens socialutskotts uttryckliga ställningstagande 1984 (SoUB 13/1984 rd): "Den om-

ständigheten att gottgörelsen uttryckligen utgår som dröjsmålsränta leder emellertid vid beskattningen av förmånstagaren till ett rätt komplicerat slutresultat med tanke på den skattskyldige, beskattaren och pensionsanstalterna. Vid beskattningen betraktas ränteinkomster som kapitalinkomster, medan åter själva förmånerna är jämförliga med löneinkomster och en del ersättningar helt är befriade från skatt. Det vore emellertid konsekvent med tanke på alla parter att den ovan nämnda gottgörelsen beskattas på samma sätt som försenad pension, annan förmån eller ersättning."

Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt beslut (Liggare 380/5.3.1999) ansett att förhöjning av ersättning och pension som betalas med stöd av 12 a § trafikförsäkringslagen på grund av dröjsmål är ränta och annan därmed jämförlig gottgörelse som avses i 33 § 1 mom. inkomstskattelagen och utgör därmed kapitalinkomst. Det skulle innebära en ändring av beskattningspraxis om man skulle följa högsta förvaltningsdomstolens beslut. I synnerhet Folkpensionsanstalten har konstaterat att ändringen är förvaltningsmässigt mycket komplicerad. Av de förmåner som folkpensionen handlägger gäller dröjsmålsförhöjningen med stöd av hänvisningsbestämmelser i olika lagar utöver folkpension även vårdbidrag för pensionstagare, bostadsbidrag för pensionstagare, familjepension, fronttillägg enligt lagen om frontmanpension (119/1977), vårdbidrag för barn och handikappbidrag. Av dessa förmåner är alla utom folkpension och familjepension skattefria inkomster.

Folkpensionsanstalten betalar ungefär 1000 dröjsmålsförhöjningar i månaden. Den genomsnittliga dröjsmålsförhöjningen är 150 mk, dvs. de utbetalade beloppen är i allmänhet små. Om dröjsmålsförhöjningen skulle beskattas som kapitalinkomst skulle man vara tvungen att från varje förmån skilja åt förmånen och dröjsmålsförhöjningen på vilka olika bestämmelser och förfaranden tillämpas. Man skulle vara tvungen att skapa ett sådant system för behandlingen av dröjsmålsförhöjning som sköter om förskottsinnehållningen och vid behov även beräkningen av källskatt för begränsat skattskyldiga. Källskattesatsen för ränteinkomst varierar även i de olika skatteavtalen. Enligt Folkpensionsanstalten är det omöjligt att genomföra ändringen från och med ingången av nästa år. Arbetspensionsanstalterna betalar

årligen dröjsmålsförhöjning till 4000 personer som får arbetspension. I ungefär 75 procent av dessa fall är dröjsmålsförhöjningens belopp under 500 mk.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att dröjsmålsförhöjning som betalas på ersättningar som grunder sig på lagstadgade pensioner och försäkringar samt vissa sociala förmåner, såsom bostadsbidrag för pensionstagare och handikappförmåner, såsom för närvarande anses vara samma inkomst som huvudbetalningen dvs. förvärvsinkomst. Om huvudbetalningen är skattefri skall även dröjsmålsförhöjningen som ansluter sig till den vara skattefri.

1.2. Skattefri överlåtelse av fastighet till kommuner

Enligt 49 § inkomstskattelagen skall när det skattepliktiga beloppet av en överlåtelsevinst för en fysisk person räknas ut från överlåtelsepriset dras av minst 80 procent, om fast egendom överläts till staten, ett landskap, en kommun eller en samkommun. Därför utgör skatten för säljaren vid dessa köp högst 5,6 procent av överlåtelsepriset. Bestämmelsen tillämpas på fysiska personer och dödsbon.

I och med den ekonomiska återhämtningen och strukturomvandlingen som tagit fart från och med mitten av detta årtionde har koncentrationen av befolkningen i de största orterna fortsatt. Den ekonomiska högkonjunkturen och den starka flyttningsströmmen har ökat efterfrågan av bostäder. Bostadspri-serna har därför stigit ytterst kraftigt under de senaste åren. Sedan 1995 har bostadspri-serna i medeltal stigit med ungefär 40 procent och i huvudstadsregionen med ungefär 60 procent. De fritt finansierade bostädernas hyror har samtidigt stigit med över 30 procent i huvudstadsregionen och i de övriga delarna av landet med ungefär 20 procent. Pris- och hyresstegringen har alltså inte varit lika stor i hela riket. I synnerhet i huvudstadsregionen och i vissa andra tillväxtcentrum har stegringen varit snabbare än i de övriga delarna av landet. En orsak till prisstegringen är att kommunerna inte kan erbjuda tillräckligt med byggnadsmark för bostäder till ett skäligt pris. Kommunernas utgifter för markanskaffning har under 1993—1997 minskat med hälften från den nivå som rådde vid ingången av årtiondet. Enligt Finlands Kommunförbunds enkät om

städernas reserver av bostadstomter håller kommunernas råmarksområden på att sina.

Man försöker stöda kommunernas markansskaffning så att försäljningen av fastigheter till kommuner blir skattefri under en viss tid då säljaren är en fysisk person eller ett dödsbo. Kommunernas konkurrenskraft förbättras i jämförelse med andra köpare. Då skattefriheten emellertid endast är i kraft under nio månader kan denna förmån inte anses oskäl- lig.

I propositionen föreslås att skattefriheten börjar den 1 oktober 1999 och gäller till och med den 30 juni 2000. Om skattefriheten trädde i kraft från en senare tidpunkt skulle försäljningen till kommunerna sannolikt avstanna för resten av året och skapa oro även i andra fastighetsaffärer.

1.3. Övergångsperioden för sexmånaders- regeln

Enligt 77 § 1 mom. inkomstskattelagen är lön för utlandstjänstgöring som varar minst sex månader utan avbrott helt skattefri inkomst förutsatt att bl.a. arbetsstaten enligt skatteavtalet mellan Finland och arbetsstaten får beskatta inkomsten. Denna s.k. sexmånadersregel fick sitt nuvarande innehåll genom lagändringen (1024/1997) som trädde i kraft vid ingången av 1998. Genom lagen ändrades den lag (1549/1995) som tillämpades 1996 och 1997 enligt vilken 60 procent av lön för utlandstjänstgöring var skattepliktig inkomst. Enligt den ursprungliga sexmånadersregeln sådan den var före 1996 var lön av utlandstjänstgöring även helt skattefri inkomst. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen för den nuvarande bestämmelsen, sådan den lyder i lag 1171/1988, skall den sexmånadersregel som var i kraft 1996 fortfarande tillämpas vid beskattningarna för 1996—1999 om utlandstjänstgöringen har börjat före 1996 eller om den börjar eller har börjat före 2000 och ansluter sig till byggnads-, installations- eller sammansättningsverksamhet samt arbetsstaten enligt en uttrycklig bestämmelse i ett gällande avtal mellan Finland och arbetsstaten inte får beskatta lön som uppbärs för arbete utfört i anslutning till sådan verksamhet. Genom dessa bestämmelser försöker man lindra verkningarna av ändringen av bestämmelsen som genomförts 1995.

Förutsättningarna för att lindra de verkningar som ändringen av bestämmelsen

medför existerar fortfarande. I fråga om byggnads-, installations- och sammansättningsverksamhet som ingår i projektexport har Ryssland varit en av de viktigaste orterna för utlandstjänstgöring. Lindringen av ändringen av bestämmelsen har till denna del samtidigt anknutit sig till ikraftträdandet av det nya undertecknade inkomstskatteavtalet mellan Finland och Ryssland som fortfarande har skjutits upp. Därför föreslås att sexmånadersregeln sådan den var före 1996 vid beskattningen för 2000 fortfarande tillämpas på lön som uppbärs av utlandstjänstgöring som börjat 1995 eller dessförinnan. Dessutom föreslås att detta med de tidigare villkoren om byggnads-, installations- och sammansättningsverksamhet, även skall gälla utlandstjänstgöring i en sådan stat med vilken Finland har ingått ett skatteavtal i vilket ingår en uttrycklig bestämmelse om att arbetsstaten inte får beskatta lönen. Denna undantagsregel gäller utlandstjänstgöring som börjat under 1996-2000, i praktiken speciellt tjänstgöring i anslutning till byggnadsverksamhet i Ryssland.

2. Propositionens verkningar

2.1. Dröjsmålsförhöjning av sociala förmåner

Ur den skattskyldiges synvinkel är det inte av någon stor betydelse om dröjsmålsförhöjningen vid beskattningen anses vara samma inkomst som huvudbetalningen därför att dröjsmålsförhöjningarnas markbelopp huvudsakligen är små. I de fall där dröjsmålsförhöjningen är betydande har dröjsmålsförhöjningen ansetts vara förvärvsinkomst vilket innebär en fortsättning av gällande praxis. Det skulle i allmänhet vara förmånligare för den skattskyldige att i fråga om de skattepliktiga förmånerna anse dröjsmålsförhöjningen som kapitalinkomst därför att kapital- skatteprocenten i de flesta fall är lägre än den marginalskatt som påförs tillägg till förvärvsinkomst. Beskattning som kapitalinkomst skulle ha inneburit att hela skattein- täkten från dröjsmålsförhöjningen hade tillkommit staten. Ur skattetagarnas synvinkel är ändringen av ringa betydelse.

2.2. Skattefri överlåtelse av fastighet till kommuner

Enligt statistiken över priserna på köp från

1998 sålde fysiska personer fast egendom till kommunerna för sammanlagt knappt 200 milj. mk. Med beaktande av det nuvarande avdraget på 80 procent av försäljningspriset utgör beloppet av den beräknade överlåtelseskatten för egendomen i fråga om dessa köp ca 11 milj. mk senaste år och uppskattningsvis förlorar staten motsvarande belopp i skatteintäkter. Syftet med propositionen är att uppmuntra fastighetsägare att sälja mark till kommunerna.

2.3. Övergångsperiod för sexmånadersregeln

Förlängningen av övergångsperioden för den s.k. sexmånadersregeln som gäller skattefrihet för lön med ytterligare ett år hänförs sig i synnerhet till projektexport till Ryssland och till det att det nya skatteavtalet mellan Finland och Ryssland inte ännu är i kraft. Förlängningen av övergångsperioden har därför inga betydande verkningar som minskar skatteintäkterna.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteupp-

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) en ny 61 a § som följer:

61 a §

Dröjsmålsförhöjning

Förhöjning som betalas på grund av fördröjd betalning av lagstadgad pension, av ersättningar som betalas med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), patientskadelagen (585/1986) eller trafikförsäkringslagen (279/1959) eller av lagstadgade

drag vid finansministeriet. Förslaget som gäller ändringen av dröjsmålsförhöjning grundar sig på initiativ av social- och hälsovårdsministeriet. Förslaget till skattefri överlåtelse av fastighet till kommuner har beretts på basis av ett förslag utarbetat av miljöministeriet.

4. Ikraftträdande

Ändringen av inkomstskattelagen samt lagen om ändringen av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen föreslås träda i kraft vid ingången av år 2000. Lagen om temporär ändring av inkomstskattelagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Ändringen av inkomstskattelagen som gäller dröjsmålsförhöjning tillämpas från ingången av skatteåret 2000. Den temporära ändringen av inkomstskattelagen tillämpas på köp som har ingåtts mellan den 1 oktober 1999 och den 30 juni 2000 nämnda dagar medräknade.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

sociala förmåner, skall vid beskattningen anses vara samma inkomst som den inkomst till vilken förhöjningen hänförs sig. Förhöjning som betalas på grund av fördröjd betalning av skattefria sociala förmåner är skattefri.

Denna lag träder i kraft den _____.

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för år 2000.

2.

Lag**om temporär ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 fogas i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) temporärt en ny 48 a §
 som följer:

48 a §

*Temporär skattefrihet för fastighet som
 överläts till kommuner*

Vinst som erhållits från överlåtelse av
 egendom är inte skattepliktig inkomst, om
 en fysisk person eller ett dödsbo överlåter

fast egendom till en kommun den 1 oktober
 1999 eller därefter, senast den 30 juni 2000.

Denna lag träder i kraft den
 och gäller till och med den 30 juni 2000.

Lagen tillämpas första gången vid beskatt-
 ningen för år 1999.

3.

Lag**om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen den 21 november 1997 om ändring av
 77 § inkomstskattelagen (1024/1997), sådant det lyder i lag av den 1171/1998, som följer:

Lagens 77 § 1 mom. tillämpas på lön som
 uppbärs den 1 januari 1998 eller därefter.
 Den lag som var i kraft 1995 tillämpas dock
 vid beskattningarna för 1996—2000 om ut-
 landstjänstgöringen:

- 1) har börjat före 1996; eller
- 2) börjar eller har börjat före 2001 och
 ansluter sig till byggnads-, installations- eller

sammansättningsverksamhet och arbetsstaten
 därtill enligt en uttrycklig bestämmelse i ett
 gällande avtal mellan Finland och arbetssta-
 ten för att undvika dubbelbeskattning inte
 får beskatta lön för arbete som ansluter sig
 till byggnads-, installations- eller samman-
 sättningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den

Helsingfors den 14 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Suvi-Anne Siimes*

3.

Lag**om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen den 21 november 1997 om ändring av 77 § inkomstskattelagen (1024/1997), sådant det lyder i lagen av den 1171/1998, som följer:

Gällande lydelse

Lagens 77 § 1 mom. tillämpas på lön som uppbärs den 1 januari 1998 eller därefter. Den lag som var i kraft 1995 tillämpas dock vid beskattningarna för 1996—1999 om utlandstjänstgöringen

- 1) har börjat före 1996 eller
- 2) börjar eller har börjat före 2000 och ansluter sig till byggnads-, installations- eller sammansättningsverksamhet och arbetsstaten därtill enligt en uttrycklig bestämmelse i ett gällande avtal mellan Finland och arbetsstaten för att undvika dubbelbeskattning inte får beskatta lön för arbete som ansluter sig till byggnads-, installations- eller sammansättningsverksamhet.

Föreslagen lydelse

Lagens 77 § 1 mom. tillämpas på lön som uppbärs den 1 januari 1998 eller därefter. Den lag som var i kraft 1995 tillämpas dock vid beskattningarna för 1996—2000 om utlandstjänstgöringen:

- 1) har börjat före 1996; eller
- 2) börjar eller har börjat före 2001 och ansluter sig till byggnads-, installations- eller sammansättningsverksamhet och arbetsstaten därtill enligt en uttrycklig bestämmelse i ett gällande avtal mellan Finland och arbetsstaten för att undvika dubbelbeskattning inte får beskatta lön för arbete som ansluter sig till byggnads-, installations- eller sammansättningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den
